



Rihlaperän tähtitorni on yksi Jyväskylän Siriuksen kolmesta tähtitornista. Tähtitaivas on kiinnostanut Eerik Rutasta pienestä pitäen.

Loputon avaruus kiehtoo uteliaisuutta

Ihminen on ihmetellyt muuntuvaan tähtitaivasta kautta aikojen. Tähtitornista havainnointi saa uudet mittasuhteet.

MINNA PALOVAARA teksti
ATTE SAURANEN kuva

Eerik Rutanen Jyväskylän Siriuksesta, mikä tähtitaivaan tähyttämisessä kiehtoo?

Tähtitaivas on aina ollut minulle loputtoman kauneuden lähde. Pimeänä ja kuuttomana syysyönä tähdet luovat kontrastin ympäröivään pimeyteen. Tähtitaivasta on katseltu läpi historian, joten jotain erityistä siinä on. Ikuinen kysymys lienee, katsooko joku joltain toista tähteä kiertävältä planeetalta takaisin?

Kenelle tähtiharrastus sopii?

Mielestäni kaikille. Toki kiinnostus ja uteliaisuus tähtitaivasta, avaruutta ja maailmankaikkeutta kohtaan yhdistää harrastajia. Jollekin harrastus voi olla alan uutisvirran ja kirjallisuuden seuraamista ja toiselle kaukoputkella tähyttämistä.

Onko tähtiharrastus kallista välineurheilua?

Tärkeimmät välineet ovat oma mieli ja silmät. Suurin osa harrastajista ei omista kaukoputkea. Suuria summia saa uppomaan etenkin, jos hurauttaa tähtivalokuvaukseen. Tähtiharrastusyhdistysten tähtitornien ansiosta kalliita lait-

teita ei tarvitse ostaa itse. Esimerkiksi Jyväskylän Siriuksen jäsenillä on mahdollisuus käyttää laitteistoja omatoimisesti.

Onko Jyväskylässä tähtitorneja tai observatorioita?

Jyväskylän alueella on kaksi tähtitornia: Rihlaperän tähtitorni keskussairaalan lähellä ja Nyrölän tähtitorni Nyrölässä. Lisäksi Hankasalmen alueella sijaitsee etäkäytettävä observatorio. Kaikki ovat Jyväskylän Siriuksen omistamia.

Ovatko ne avoimia kaikille?

Rihlaperän tähtitornissa järjestetään kaikille avoimia tähtinäytöksiä marraskuun alusta maaliskuun loppuun joka sunnuntai klo 19–20, mikäli sää on selkeä. Olemme myös pitäneet joka syysyö joko Hankasalmen tai Nyrölän tähtitornin auki yleisölle kansainvälisellä avaruusviikolla, jota vietetään joka vuosi lokakuussa.

Mitä taivaalla näkyy juuri nyt?

Tähän aikaan taivaalla erottuu esimerkiksi Andromedan galaksi, jonka voi havaita vähävaloisessa ympäristössä paljain silmin. Keskiyöllä taivaalle nousee Orionin tähdistö, jossa sijaitsee kiikarilla helposti erottuva kaasusumu M42. Planee-

tat ovat tällä hetkellä ikävästi aurinkon lähistöllä ja matalalla horisontissa, joten niiden havaitseminen on hankalaa.

Mitä eroa on tähtitornilla ja observatoriolla?

Käytännössä sanat tarkoittavat samaa. Sanana observatorio on kansainvälisempi, joten siihen törmää useammin.

Mitä omista tähtihavainnoistasi pidät tärkeimpänä?

En järjestä havaintojani tärkeysjärjestykseen, koska lähinnä havaitsen vain omaksi ilokseni. Muistan toki, kun sain havaittua ensimmäistä kertaa Uranuksen ja Neptunuksen. Olin vihdoinkin havainnut kaikki aurinkokunnan planeetat.

Onko Jyväskylässä tehty merkittäviä havaintoja?

Jyväskylän Sirius on löytänyt taivaalta kaksi uutta asteroidia: löytöpaikan mukaan nimetty (22978) Nyrola ja yhdistyksen perustajajäsenen mukaan nimetty (103422) Laurisiren. Lisäksi vuonna 2000 havaitsimme maailman ensimmäisenä harrastajaryhmänä toista tähteä kiertävän planeetan eli eksoplaneean. Hankasalmen observatoriolla jäsenemme onnistui ha-

vaitsemaan toisena harrastajana maailmassa gammapurkauksen jälkihehkun.

Suurin haaveesi harrastukseen liittyen?

Haaveilen uuden taivaankappaleen löytämisestä, kuten kai kaikki harrastajat. Asteroideja on omassa aurinkokunnassamme rajallinen määrä, ja niiden kartoitus on edennyt vauhdikkaasti. Sen sijaan aurinkokunnan ulko-osista saapuvat kartoittamattomat komeetat ovat otollisempia löydettäviä. Eniten haaveilen eksoplaneean havaitsemisesta.

Miten itse innostuit tähtiharrastuksesta?

Innostus syntyi lapsuudessa. Muistan, että luin ahkerasti aiheesta, ja sitä ennen katselin kuvia. Alku oli kaikesti hyvä, sillä harrastus on säilynyt tähän päivään asti.

Mukavin muisto, joka liittyy harrastukseen?

Se on varmaan erään komeetan valokuvaaminen. Yritin kuvata komeettaa syrjäisessä paikassa enkä onnistunut. Olin jo lähdössä pois, kun havaitsin sen. Pysäytin auton ja ryhdyin napsimaan kuvia, ja sain lopulta kelpo otoksia.

Kastettavalle riittää jatkossa yksi kummi

Kastettavalla tulee olla aiemman kahden kummin sijaan ainakin yksi kummi, joka on konfirmoitu ja evankelis-luterilaisesta uskoa tunnustavan kirkon jäsen. Yhden kummin mahdollisuudesta päätettiin kirkolliskokouksessa.

Kummien vähimmäismäärän muutoksen taustalla on ajatus helpottaa kastejärjestelyjä perheissä ja madaltaa kynnystä kastaa lapsi tai aikuinen kirkon jäseneksi. Muutos tulee voimaan vuoden 2020 alussa.

Sukulsevityksistä perittävät maksut nousevat

Kirkon virkatodistuksista veloittamat maksut muuttuvat vuoden alussa yhdenmukaisiksi maistraatin veloittamien maksujen kanssa. Esimerkiksi maanlaajasti laadittavista sukuselvityksistä perittävät maksut nousevat 30 eurosta 45 euroon. Muista sukuselvitykseen liittyvistä todistuksista veloittetaan 9 euroa todistukselta. Maksutomia todistuksia ovat edelleen todistus avioliiton esteiden tutkinnasta sekä muut lain mukaan maksuttomasti annettavat todistukset.

Yhteisvastuukeräyksellä yli kolme miljoonaa

Suomalaiset lahjoittivat Yhteisvastuukeräykselle tänä vuonna 3 069 473 euroa. Kerätyillä varoilla avustetaan vähävaraisten lasten ja nuorten koulutustumista Suomessa ja hauraisissa maissa. Ulkomailla yhteisvastuuvaroja autetaan katastrofien ja konfliktien aiheuttamissa hätätilanteissa kärsineitä ihmisiä. Heille turvataan muun muassa riittävän ravinnon ja puhtaan veden saanti sekä mahdollisuus terveydenhoitoon, majoitukseen ja toimeentuloa parantavaan koulutukseen. Avun vie perille Kirkon Ulkomaanapu.

Nuorten vaikutusvalta kirkossa kasvaa

Konfirmoidut, alle 29-vuotiaat nuoret pääsevät vaikuttamaan seurakuntien kaikkeen toimintaan ja päätösten valmisteluun. Kirkolliskokous hyväksyi muutosesityksen, jonka mukaan jokaiseen seurakuntaan tulee perustaa nuorten vaikuttajaryhmä. Paikallinen seurakunta saa vapaat kädet miettiä yhdessä nuorten kanssa ryhmien kokoonpanon, aikataulun ja esimerkiksi sen, perustetaanko yhteinen ryhmä naapuriseurakunnan kanssa.